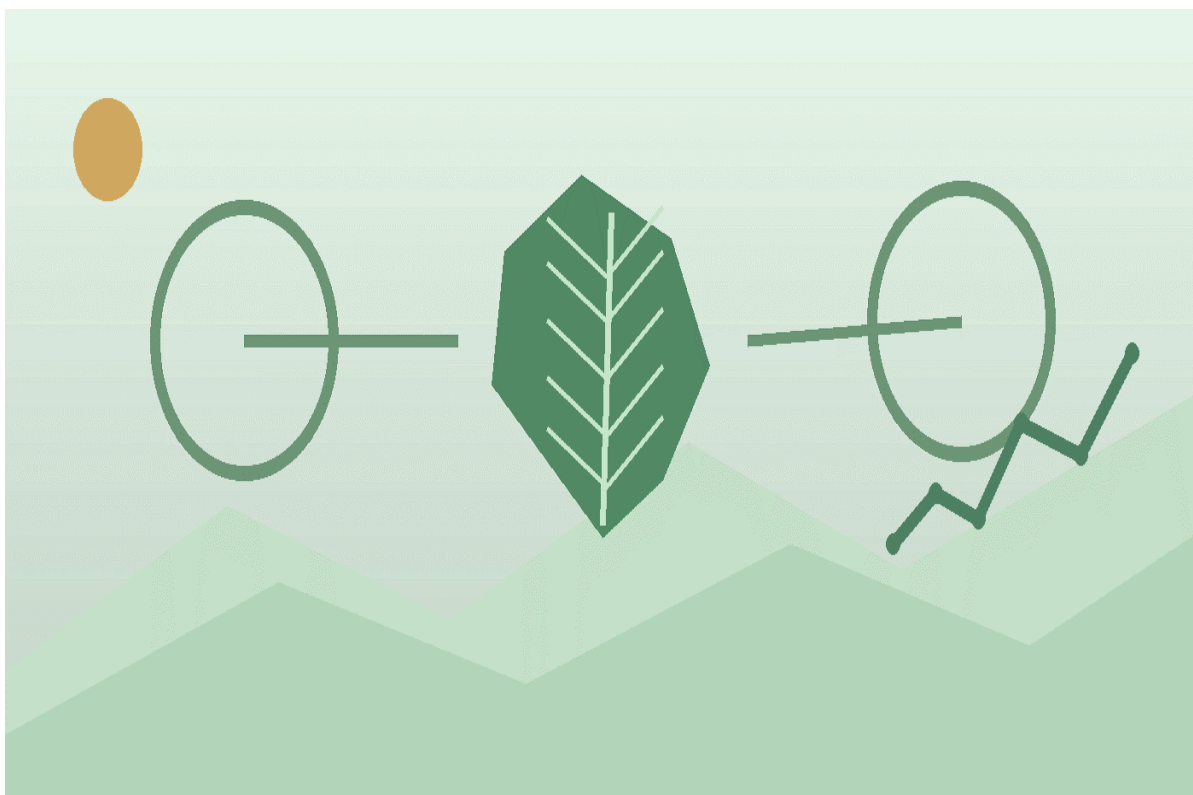

**БОНКИ МИЛЛИИ ТОҶИКИСТОН
ПАЖУҲИШГОҲИ ИЛМӢ-ТАДҚИҚОТӢ**

**МАВОДИ ТАҲЛИЛӢ
АЗ РӢИ НАТИҶАИ НАЗАРСАНҶИИ
РАВАНДИ АМАЛИШАВИИ МАБЛАҒГУЗОРИИ САБЗ ДАР ТҚМ**

Ҳолат, мушкилоти асосӣ ва дурнамои рушд

ДУШАНБЕ — 2026

Мундарича

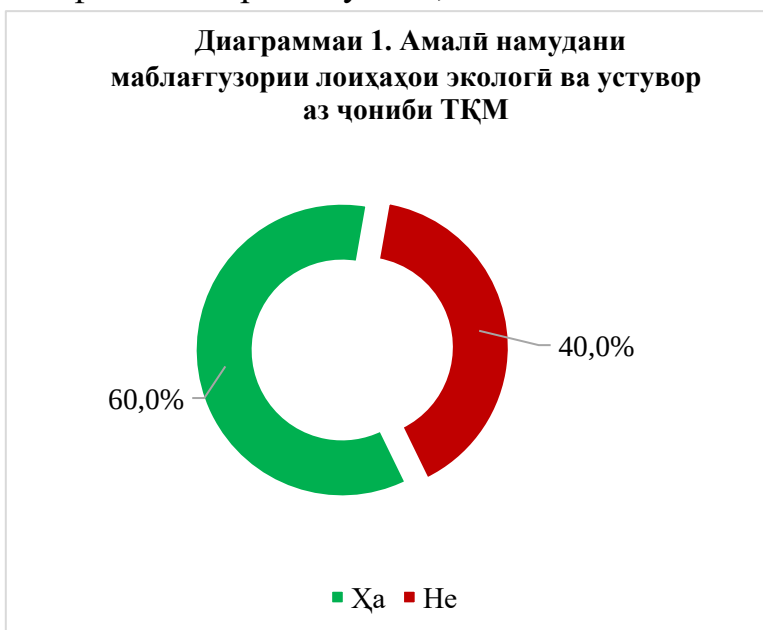
Таҳлили маҷмӯии натиҷаҳои пурсиш оид ба маблағгузори сабз	3
Амалӣ шудани маблағгузори лоиҳаҳои экологӣ ва устувор аз ҷониби ТҚМ	3
Намуди маҳсулот/хизматрасониҳои молиявии “сабз” аз ҷониби ТҚМ пешниҳодшаванда	3
Ҳаҷми маблағҳо ба лоиҳаҳои «сабз» аз ҷониби ТҚМ	4
Корҳои анҷомдодаи ТҚМ ҷиҳати татбиқи маблағгузори “сабз”	5
Талабот ба маҳсулоти молиявии “сабз” аз ҷониби муштарӣ ТҚМ.....	6
Монеаҳо ё мушкилоти ҷорӣ намудани маблағгузори сабз дар ТҚМ	6
Иштироки ТҚМ дар ташаббусҳои миллӣ ё байналмилалӣ оид ба маблағгузори “сабз”	7
Нақшаи ТҚМ оид ба намуди пешниҳоди маҳсулот/хизматрасониҳои молиявии “сабз”	8
Чораҳои пешниҳодшудаи ТҚМ ҷиҳати рушди маблағгузори “сабз”	8
Тавсия ва пешниҳодҳои ТҚМ вобаста ба принципҳои маблағгузори “сабз”	9
Хулоса ва тавсияҳо	11
1. Тақмили заминаи меъёрӣ ва методологӣ.....	11
2. Васеъ намудани дастрасии ТҚМ ба маблағгузори дарозмуддат	11
3. Истифодаи механизмҳои коҳиш додани хавфҳо	11
4. Рушди доираи маҳсулоти молиявии «сабз»	12
5. Баланд бардоштани сатҳи таҳассуси ТҚМ	12
6. Омӯзиши талаботи аҳоли ва субъектҳои соҳибкорӣ	12
7. Тақвияти ҳамохангсозии иштирокчиёни бозор.....	12
8. Ҷорӣ намудани низомии мониторинг	12

Таҳлили маҷмӯии натиҷаҳои пурсиш оид ба маблағгузории «сабз»

Бо мақсади арзёбии вазъи кунунӣ, муайян намудани мушкилоти асосӣ ва дурнамои рушди маблағгузории «сабз» дар кишвар дар байни ташкилотҳои қарзии молиявӣ (минбаъд – ТҚМ) пурсиш гузаронида шуд. Дар пурсиш 35 ташкилоти қарзии молиявӣ, аз ҷумла 19 бонк ва 16 ташкилоти амонатии қарзии хурд иштирок намуданд.

Амалӣ шудани маблағгузории лоиҳаҳои экологӣ ва устувор аз ҷониби ТҚМ

Натиҷаҳои пурсиш нишон медиҳанд, ки маблағгузории «сабз» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон тадриҷан ҳамчун самти мустақили фаъолияти ТҚМ ташаккул ёфта истодааст. Аз шумораи умумии ТҚМ дар назарсанҷӣ иштирок намуда 21 адад ё 60 фоиз изҳор намуданд, ки аллакай маблағгузории лоиҳаҳои экологӣ ва

устуворро амалӣ менамоянд. Ҳамзамон, 40 фоизи ТҚМ ҳанӯз чунин маблағгузорию ба роҳ намондаанд (ниг. Диаграммаи 1).

Ин нишондиҳанда мавҷудияти заминаи муайяни амалиро барои рушди минбаъдаи маблағгузории «сабз» нишон медиҳад, гарчанде сатҳи ҷалб ва таҷрибаи ташкилотҳои қарзии молиявӣ дар ин самт гуногун мебошад.

Намуди маҳсулот/хизматрасониҳои молиявии «сабз» аз ҷониби ТҚМ пешниҳодшаванда

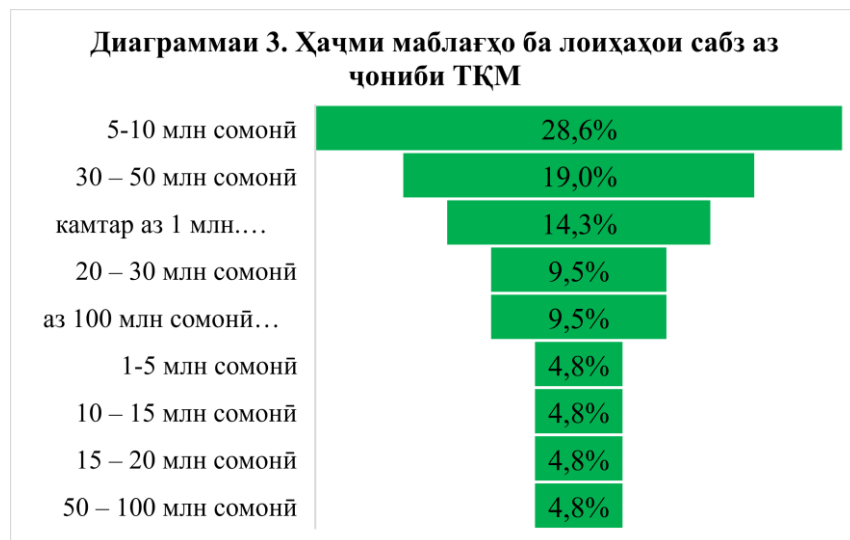
Таҳлили сохтори маҳсулоти аллакай пешниҳодшавандаи ташкилотҳои қарзии молиявӣ нишон медиҳад, ки бозори маблағгузории «сабз» ҳанӯз дар доираи шумораи маҳдуди намуди маҳсулот/хизматрасониҳо мутамарказ мебошад (ниг. Диаграммаи 2).

Тибқи натиҷаи назарсанҷӣ пешниҳоди маҳсулот/хизматрасониҳои молиявии «сабз»-и 95,2 фоизи ТҚМ барои хариди воситаҳои нақлиёти барқӣ ташкил медиҳад. Пас аз он қарзҳои «сабз» барои рушди соҳаи кишоварзӣ 61,9 фоизи ТҚМ ва маблағгузориҳои лоиҳаҳои марбут ба манбаъҳои барқароршавандаи энергия 33,3 фоизи ТҚМ қарор доранд. Лизинги таҷҳизоти аз ҷиҳати экологӣ тоза ҳоло танҳо аз ҷониби 4,8 фоизи ТҚМ пешниҳод карда мешавад. Ин ҳолат нишон медиҳад, ки сохтори маҳсулоти маблағгузориҳои «сабз» ҳанӯз ба таври кофӣ диверсификатсия нашуда, барои васеъ намудани доираи маҳсулот имкониятҳои назаррас мавҷуданд.

Ҳаҷми маблағҳо ба лоиҳаҳои «сабз» аз ҷониби ТҚМ

Натиҷаҳои пурсиш нишон медиҳанд, ки маблағгузориҳои лоиҳаҳои «сабз» дар байни ТҚМ аз рӯйи ҳаҷм хеле гуногун буда, бештар ба сегменти маблағгузориҳои хурд ва миёна тамаркуз ёфтааст (ниг. Диаграммаи 3).

Ҳаҷми маъмултарини маблағгузорӣ 5–10 млн сомони ро ташкил дода, 17,1 фоизи ТҚМ интиҳоб намуданд, дар ҳоле ки 11,4 фоизи ТҚМ маблағгузориҳои лоиҳаҳои 30–50 млн сомони ро анҷом медиҳанд. Ҳамзамон, мавҷудияти маблағгузориҳои зиёда аз

100 млн сомонӣ дар 5,7 фоизи ТҚМ мушоҳида гардида, аз пайдо шудани иқтисодии маблағгузориҳои лоиҳаҳои калони «сабз» шаҳодат медиҳад.

Дар маҷмӯъ, сохтори мавҷуда зарурати фароҳам овардани манбаъҳои дарозмуддат ва арзони маблағгузорӣ, механизмҳои кафолатдиҳӣ ва тақсими хавф, инчунин рушди маҳсулоти махсуси «сабз»-ро барои васеъ намудани иштироки ТҚМ ва афзоиши ҳаҷми маблағгузориҳои лоиҳаҳои калон нишон медиҳад.

Корҳои анҷомдодаи ТҚМ ҷиҳати татбиқи маблағгузориҳои «сабз»

Натиҷаҳои пурсиш нишон медиҳанд, ки ТҚМ барои рушди маблағгузориҳои «сабз» асосан ба ташкили заминаи институтсионалӣ ва рушди иқтисодии дохилӣ таваҷҷуҳ зоҳир менамоянд. Дар 52,4 фоизи ТҚМ стратегия ё сиёсати дохилӣ оид ба маблағгузориҳои «сабз» таҳия гардида, мутаносибан дар 42,9 фоизи онҳо воҳиди сохторӣ ё шахси масъул таъин ва кормандон омӯзонидани шудаанд (ниг. Диаграммаи 4).

Инчунин, 33,3 фоизи ТҚМ лоиҳаҳои пилотиро амалӣ намуда, 28,6 фоизи онҳо бо ташкилотҳои байналмилалӣ шартномаи ҳамкорӣ оид ба маблағгузориҳои «сабз» доранд. Ин нишон медиҳад, ки заминаи институтсионалии маблағгузориҳои «сабз» тадриҷан ташаккул ёфта истодааст, аммо барои гузариш аз марҳилаи омодагӣ ба марҳилаи васеи татбиқ тақвияти омӯзиши кормандон, дастгирии лоиҳаҳои пилотӣ, ҷалби захираҳои байналмилалӣ ва рушди маҳсулоти махсуси «сабз» зарур мебошад.

Талабот ба маҳсулоти молиявии “сабз” аз ҷониби муштариёни ТҚМ

Ҳамзамон, натиҷаҳои пурсиш мавҷуд будани талабот ба маҳсулоти молиявии «сабз»-ро нишон дода, 65,7 фоизи ТҚМ ин ҳолатро тасдиқ намуда, 14,3 фоизи ТҚМ аз ҷой надоштани талабот ба маҳсулоти молиявии “сабз” аз ҷониби муштариёнашон иброз дошта, 20 фоизи ТҚМ дар посух додан ба ин савол мушкилӣ мекашам ҷавоб доданд (ниг. Диаграммаи 5).

Монеаҳо ё мушкилоти ҷорӣ намудани маблағгузори “сабз” дар ТҚМ

Дар байни монеаҳо ё мушкилоти асосии ҷорӣ намудани маблағгузори «сабз» маҳдуд будани манбаъҳои маблағгузорӣ ҷойи аввалро ишғол менамояд, ки онро 54,3 фоизи ТҚМ қайд намуданд. Монеаи дуюм аз рӯи аҳаммият хавфҳои баланди молиявӣ мебошад, ки онро 17,1 фоизи ТҚМ зикр намуданд. Илова бар ин, 20 фоизи ТҚМ норасоии маълумот оид ба талаботи муштариён, мутаносибан 14,3 фоизи ТҚМ набудани дастгирии ҳуқуқӣ ва санадҳои танзимкунанда ва

норасоии дониш ва малакаи мутахассисонро ишора намуданд. Ҳамзамон, 11,4 фоизи ТҚМ бозгардони тулони маблағҳо, 8,6 фоиз ба талаботи паст аз ҷониби муштариён, 5,7 фоиз хавфҳои иқлимӣ ва 20 фоиз дигар монеаҳоро қайд намуданд (ниг. Диаграммаи 6).

Дар маҷмӯъ, монеаҳои асосии муайяншударо метавон ба **се гурӯҳи бо ҳам алоқаманд** чудо намуд. Гурӯҳи якум — омилҳои молиявӣ, аз ҷумла норасоии

захираҳои дарозмуддат ва дастрас, инчунин сатҳи баланди хавфҳои молиявӣ. Гурӯҳи дуюм — омилҳои институтсионалӣ ва меъёрии ҳуқуқӣ, ки ба зарурати такмили заминаи меъёрии ҳуқуқӣ ва ташаккули равишҳои ягона барои муайян намудани лоиҳаҳои «сабз» алоқаманд мебошанд. Гурӯҳи сеюм — омилҳои иттилоотӣ ва сатҳи салоҳиятнокӣ, аз ҷумла норасоии маълумот оид ба талабот, дониш ва малакаи мутахассисон.

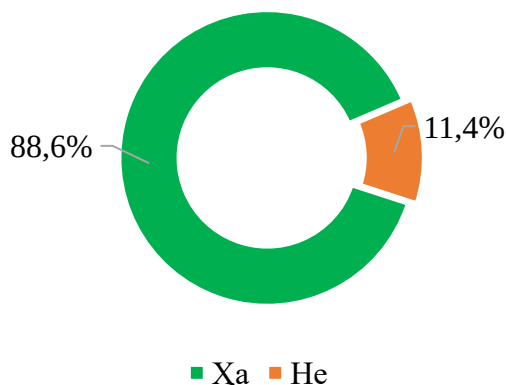
Иштироки ТҚМ дар ташаббусҳои миллӣ ё байналмилалӣ оид ба маблағгузори «сабз»

Новобаста аз ҷой доштани монеаҳо ва мушкилот дар ҷорӣ намудани маблағгузори сабз ТҚМ омодаанд, ки дар ташаббусҳои миллӣ ё байналмилалӣ оид ба маблағгузори «сабз» иштирок кунанд. Тавре, ки натиҷаи назарсанҷӣ нишон медиҳад 88,6 ҶТҚМ омодагии худро барои иштирок дар ташаббусҳои миллӣ ва байналмилалӣ дар самти маблағгузори «сабз» изҳор намуданд, дар ҳоле ки 11,4 ҶТҚМ чунин омодагиро надоранд (ниг. Диаграммаи 7).

Натиҷаи мазкур заминаи мусоидро барои густариши ҳамкориҳои Бонки миллии Тоҷикистон бо ТҚМ, ташкилотҳои байналмилалӣ ва дигар шарикони рушд фароҳам меорад. Бо дарназардошти сатҳи баланди омодагӣ, ҷалби васеи ТҚМ ба ташаббусҳои миллӣ, барномаҳои

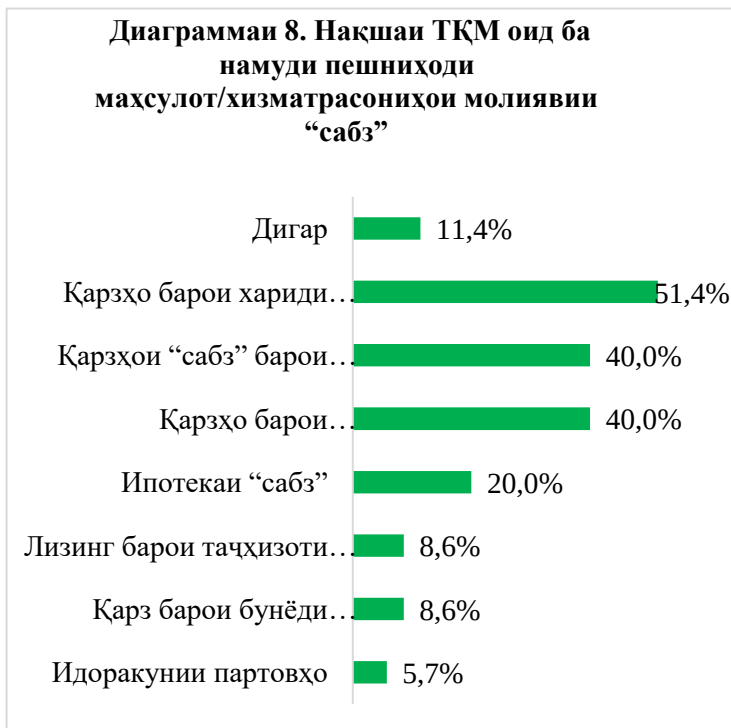
маблағгузори имтиёзнок, фондҳои байналмилалӣ ва лоиҳаҳои муштарак метавонад яке аз самтҳои муҳими рушди минбаъдаи маблағгузори «сабз» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бошад.

Диаграммаи 7. Иштироки ТҚМ дар ташаббусҳои миллӣ ё байналмилалӣ оид ба маблағгузори «сабз»

Нақшаи ТҚМ оид ба намуди пешниҳоди маҳсулот/хизматрасониҳои молиявии “сабз”

Натиҷаҳои пурсиш нишон медиҳанд, ки ТҚМ нақшаҳои гуногун оид ба намуди пешниҳоди маҳсулот/хизматрасониҳои молиявии «сабз» доранд (ниг. Диаграммаи 8). Намуди аз ҳама зиёдтари пешниҳод ин қарзҳо барои хариди

электромобилҳо мебошад, ки онро 51,4 фоизи ТҚМ ба нақша гирифтаанд. Қарзҳо барои манбаъҳои барқароршавандаи энергия ва рушди соҳаи кишоварзӣ ҳар кадом аз ҷониби 40 фоизи ТҚМ ба нақша гирифта шудааст. Ҳамзамон, 20 фоизи ТҚМ ба пешниҳоди ипотекаи «сабз» ва қисми камтари ташкилотҳо ба маблағгузори инфрасохтори роҳҳои «сабз», лизинги таҷҳизоти экологӣ ва идоракунии партовҳо таваҷҷуҳ доранд.

Дар маҷмӯъ, сохтори маҳсулот/хизматрасонии ба нақша гирифташудаи ТҚМ нишон медиҳад, ки рушди минбаъдаи маблағгузори «сабз» метавонад пеш аз ҳама дар самтҳои нақлиёти экологӣ, энергияи барқароршаванда ва кишоварзии устувор сурат гирад. Ҳамзамон, барои диверсификатсияи бозор зарур аст, ки рушди маҳсулоти марбут ба инфрасохтори «сабз», таҷҳизоти экологӣ, идоракунии партовҳо ва ипотекаи «сабз» низ дастгирӣ карда шавад.

Чораҳои пешниҳодшудаи ТҚМ ҷиҳати рушди маблағгузори «сабз»

Инчунин, дар рафти назарсанҷи ақидаи ТҚМ вобаста ба чораҳои андешидашаванда ҷиҳати рушди маблағгузори «сабз» гирифта шуд. Ба ақидаи онҳо бо мақсади фароҳам овардани шароити мусоид барои рушди минбаъдаи маблағгузори «сабз» амалӣ намудани чораҳои зерин мувофиқи мақсад мебошад, ки дар маҷмӯъ онҳо ба панҷ гурӯҳи асосӣ ҷудо карда шудаанд.

Чораҳо		Мазмуни пешниҳодҳои ТҚМ
1	Дастрасӣ ба захираҳои молиявӣ ва имтиёзҳои молиявиро андозӣ	Фароҳам намудани захираҳои дарозмуддат ва арзон барои ТҚМ, паст намудани фоизи қарзҳо, пешниҳоди грантҳо ва имтиёзҳои андозӣ, ҷалби сармояи байналмилалӣ ва фондҳои махсус.
2	Такмили заминаи ҳуқуқӣ, меъёрӣ ва идоракунии хавфҳо	Таҳияи меъёрҳои ягона барои муайян намудани лоиҳаҳои «сабз», механизмҳои кафолатдиҳӣ ва тақсими хавф, дастгирии ҳуқуқӣ, коҳиш додани хавфи сармоягузорӣ ва рушди воситаҳои монанди вомбаргҳои «сабз».
3	Рушди иқтисодии ТҚМ ва маҳсулоти молиявии «сабз»	Гузaronидани курсҳои махсус, баланд бардоштани малакаи кормандон, ҷалби мутахассисони соҳавӣ, таҳияи стратегияҳои дохилии «сабз», рушди қарзҳои «сабз», лизинги «сабз» ва дигар маҳсулоти молиявии устувор.
4	Баланд бардоштани огоҳӣ ва ташаккули талаботи бозор	Баланд бардоштани огоҳии аҳоли ва соҳибкорон, омӯзонидани муштариён, ташкили семинарҳо оид ба энергияи барқароршаванда, сарфаи энергия, технологияҳои каммасраф ва дигар ҳалли «сабз».
5	Ҳамкорӣ, сармоягузорӣ ва рушди экосистемаи маблағгузори «сабз»	Тақвияти ҳамкорӣ бо ташкилотҳои байналмилалӣ ва фондҳои иқлимӣ, ташкили форумҳо ва платформаҳои соҳавӣ, табодули таҷриба, ҷалби сармояи хусусӣ ва байналмилалӣ ва татбиқи барномаҳои муштарак.

Тавсия ва пешниҳодҳои ТҚМ вобаста ба принципҳои маблағгузори «сабз»

Таҳлили тавсияҳои пешниҳоднамудаи ТҚМ нишон медиҳад, ки рушди маблағгузори «сабз»-ро метавон ба панҷ самти асосӣ мутахид намуд, аз ҷумла:

Тавсияҳо		Тавсияҳо ва пешниҳодҳои ТҚМ
1	Такмили заминаи ҳуқуқӣ, меъёрӣ ва стандартҳои маблағгузори «сабз»	Таҳияи меъёрҳо ва талаботи ягона; методология ва дастурҳо барои муайян ва арзёбии лоиҳаҳои «сабз»; меъёрҳои шаффофи интихоби лоиҳаҳо; таҳияи санадҳои ҳуқуқӣ; муайян намудани принципҳои ягонаи маблағгузори «сабз»
2	Маблағгузори дастрас, имтиёзҳо ва	Қарзҳои имтиёзнок; фоизи паст; муҳлати дарозмуддат; дастрасӣ ба захираҳои маблағгузорӣ; имтиёзҳои молиявӣ ва андозӣ;

	механизмҳои ҳавасмандгардонӣ	механизмҳои ҳавасмандгардонӣ; дастгирии соҳибкории хурду миёна; захираҳои имтиёзнок барои ТҚМ
3	Шаффофият, баҳодихӣ, мониторинг ва пешгирии «сабзнамой»	Баҳодихии экологӣ пеш аз қарздиҳӣ; ба назар гирифтани хавфҳои иқлимӣ дар таҳлили қарзӣ; мониторинги истифодаи маблағҳо; ҳисоботдиҳии шаффоф; ҷенкунии сарфаи энергия, об ва коҳиши партовҳо; пешгирии greenwashing; низоми рейтинг ва санҷиши лоиҳаҳои «сабз»
4	Рушди иқтисодии институтсионалӣ, маҳсулот ва дониш	Омӯзиши кормандони бонкҳо ва аҳоли; ҷалби мутахассисон; таҳияи стратегияҳои дохилӣ; ҷорӣ намудани маҳсулоти махсуси «сабз»; таҳияи платформаи қарздиҳии «сабз»; дастгирии техникӣ; омӯзиши таҷрибаи байналмилалӣ
5	Огоҳӣ, ҳамкорӣ ва дастгирии гурӯҳҳои мақсаднок	Баланд бардоштани огоҳии аҳоли ва соҳибкорон; семинарҳо ва маърақаҳои иттилоотӣ; ҳамкориҳои давлат, БМТ, ТҚМ ва шарикони рушд; дастгирии соҳибкории хурду миёна ва кишоварзон; таваҷҷуҳ ба муштариёни осебпазир ва мутобиқшавӣ ба тағйирёбии иқлим

Ин пешниҳодҳо аз он шаҳодат медиҳанд, ки барои рушди устувори маблағгузори «сабз» ташаккули экосистемаи ягонаи ҳамкориҳои давлат, Бонки миллии Тоҷикистон, ТҚМ, баҳши хусусӣ ва шарикони рушд зарур мебошад.

Дар маҷмӯъ, натиҷаҳои пурсиш нишон медиҳанд, ки бозори маблағгузори «сабз» дар Ҷумҳурии Тоҷикистон дар марҳилаи ташаккул қарор дошта, дорои иқтисодии рушди минбаъда мебошад. Ҳамзамон, барои гузариш аз ташаббусҳои алоҳида ба рушди низомманд зарур аст, ки масъалаҳои дастрасӣ ба маблағгузори дарозмуддат ва нисбатан арзон, коҳиш додани хавфҳо, ташаккули заминаи ягонаи меъёрӣ ва методологӣ, баланд бардоштани сатҳи тахассусии мутахассисон ва густариши огоҳии аҳоли ва субъектҳои соҳибкорӣ ҳамзамон ҳал карда шаванд.

Хулоса ва тавсияҳо

1. Маблағгузори «сабз» аллакай аз чониби қисми назарраси ТҚМ амалӣ шуда истодааст: 60% ТҚМ пурсидашуда таҷрибаи маблағгузори лоиҳаҳои экологӣ ва устуворро доранд.

2. Сохтори маҳсулот/хизматрасонӣ ҳанӯз маҳдуд мебошад: диққати асосӣ ба маблағгузори воситаҳои нақлиёти барқӣ (95,2%), соҳаи кишоварзӣ (61,9%) ва энергияи барқароршаванда (33,3%) равона шудааст.

3. Ҳаҷми маблағгузори лоиҳаҳои «сабз»: маблағгузори лоиҳаҳои «сабз» бештар ба сегменти маблағгузори хурд ва миёна равона карда шудааст. Ҳаҷми маъмултарини маблағгузорӣ 5–10 млн сомони ро ташкил медиҳад (17,1%), дар ҳоле ки 11,4% ТҚМ маблағгузори лоиҳаҳои 30–50 млн сомони ро анҷом медиҳанд.

4. Талаботи эҳтимолии бозорӣ мавҷуд аст: 65,7 фоизи ТҚМ мавҷуд будани талаботи муштарӣро қайд намудаанд. Бо вуҷуди ин, як қисми ташкилотҳо барои арзёбии объективии ин талабот маълумоти кофӣ дар ихтиёр надоранд.

5. Мушкилоти асосӣ дастрасӣ ба манбаъҳои маблағгузорӣ мебошад: 54,3 фоизи ТҚМ ба маҳдуд будани манбаъҳои маблағгузорӣ ва 17,1 фоиз ба сатҳи баланди хавфҳои молиявӣ ишора намудаанд.

6. Зарурати тақмили минбаъдаи заминаи меъёрӣ ва методологӣ вуҷуд дорад, аз ҷумла дар самти таҳияи меъёрҳои ягонаи муайян намудани лоиҳаҳои «сабз», арзёбии хавфҳои экологӣ ва иқлимӣ, мониторинг ва ҳисоботдиҳӣ.

7. ТҚМ барои ҳамкорӣ омодагии баланд доранд: 88,6 фоизи ТҚМ омодагии ҳудро барои иштирок дар ташаббусҳои миллӣ ва байналмилалӣ изҳор намудаанд.

Бо мақсади фароҳам овардани шароити мусоид барои рушди минбаъдаи маблағгузори «сабз» амалӣ намудани чораҳои зерин мувофиқи мақсад мебошад:

1. Тақмили заминаи меъёрӣ ва методологӣ

Таҳияи меъёрҳо ва таснифоти ягонаи лоиҳаҳои «сабз», талабот нисбат ба арзёбии экологӣ, мониторинг, тасдиқи натиҷаҳо ва ҳисоботдиҳӣ зарур мебошад.

2. Васеъ намудани дастрасии ТҚМ ба маблағгузори дарозмуддат

Тақвияти ҳамкорӣ бо ташкилотҳои байналмилалӣ молиявӣ, фондҳои иқлимӣ ва дигар шарикони рушд бо мақсади ҷалби захираҳои дарозмуддат ва нисбатан дастрас барои ТҚМ муҳим мебошад.

3. Истифодаи механизмҳои коҳиш додани хавфҳо

Имконияти истифодаи механизмҳои кафолатдиҳӣ, тақсими хавфҳо ва дигар воситаҳои молиявиро, ки ба коҳиш додани хавфҳои лоиҳаҳои «сабз» мусоидат менамоянд, баррасӣ намудан зарур аст.

4. Рушди доираи маҳсулоти молиявии «сабз»

Барои фароҳам овардани шароити мусоид чихати васеъ намудани маблағгузорӣ дар самтҳои энергияи барқароршаванда, самаранокии энергетикӣ, кишоварзӣ, лизинги таҷҳизоти экологӣ, ипотекаи «сабз», идоракунии партовҳо ва инфрасохтори экологӣ тадбирҳои дахлдор андешида шаванд.

5. Баланд бардоштани сатҳи тахассусии ТҚМ

Ташкили омӯзишҳои мунтазам барои мутахассисони ТҚМ оид ба арзёбии хавфҳои экологӣ ва иқлимӣ, муайян намудани лоиҳаҳои «сабз», истифодаи равишҳои ESG ва мониторинги таъсири экологӣ зарур мебошад.

6. Омӯзиши талаботи аҳоли ва субъектҳои соҳибкорӣ

Бо мақсади муайян намудани маҳсулоти бештар талаботдошта ва таҳияи воситаҳои мувофиқи молиявӣ гузаронидани тадқиқоти алоҳида оид ба талаботи муштариён, аз ҷумла аҳоли ва субъектҳои соҳибкорӣ, мувофиқи мақсад мебошад.

7. Тақвияти ҳамохангсозии иштирокчиёни бозор

Бо дарназардошти омодагии баланди ТҚМ ба ҳамкорӣ, таъсиси механизми доимии ҳамкорӣ байни **Бонки миллии Тоҷикистон, ТҚМ, мақомоти давлатӣ ва шарикони байналмилалӣ** дар самти маблағгузории «сабз» мувофиқи мақсад мебошад.

8. Ҷорӣ намудани низоми мониторинг

Дар заминаи низоми ягонаи мониторинг бояд ҳаҷми маблағгузории «сабз», шумора ва намудҳои лоиҳаҳои маблағгузоришуда, шумораи муштариён, сохтори портфели қарзҳои «сабз», ҳаҷми захираҳои ҷалбшуда ва натиҷаҳои экологии лоиҳаҳои маблағгузоришуда мунтазам пайгирӣ карда шаванд.

Бо назардошти таҳлили болозикр, натиҷаҳои пурсиши мазкур метавонанд ҳамчун заминаи таҳлилӣ барои таҳияи чораҳои минбаъдаи сиёсати Бонки миллии Тоҷикистон дар самти рушди маблағгузории «сабз», инчунин барои муайян намудани самтҳои афзалиятноки ҳамкорӣ бо мақомоти давлатӣ, ТҚМ ва шарикони байналмилалӣ истифода шаванд.